

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO,
GOZDARSTVO IN PREHRANO

UPRAVA REPUBLIKE SLOVENIJE ZA VARNO HRANO,
VETERINARSTVO IN VARSTVO RASTLIN

Dunajska cesta 22, 1000 Ljubljana

T: 01 300 13 00

F: 01 300 13 56

E: gp.uvhvvr@gov.si

www.uvhvvr.gov.si

Številka: U34405–4/2024/1

Datum: 11. januar 2024

Zaradi enotnega izvajanja Odredbe o izvajanju sistematičnega spremljanja zdravstvenega stanja živali, programov izkoreninjenja bolezni živali ter cepljenj živali v letu 2024 (Uradni list RS, št. 130/2023) izdaja Uprava Republike Slovenije za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin na podlagi 8. točke 78. člena Zakona o veterinarskih merilih skladnosti (Uradni list RS, št. 93/05, 90/12 – ZdZPVHVVR, 23/13 – ZZZiv-C, 40/14 – ZIN-B in 22/18) naslednje

OBVEZNO NAVODILO

o postopkih izvajanja Odredbe o izvajanju sistematičnega spremljanja zdravstvenega stanja živali, programov izkoreninjenja bolezni živali ter cepljenj živali v letu 2024 za koncesionarje in druge izvajalce

A. SPLOŠNE DOLOČBE

I.

1. To navodilo določa postopke za izvajanje Odredbe o izvajanju sistematičnega spremljanja zdravstvenega stanja živali, programov izkoreninjenja bolezni živali ter cepljenj živali v letu 2024 (v nadaljnjem besedilu: Odredba).
2. Rok za izvedbo posameznih del po Odredbi so določeni z Odredbo, s programi, ki jih pripravi Uprava za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (v nadaljnjem besedilu: Uprava), za izvedbo posameznih del ali s tem obveznim navodilom. Direktor območnega urada Uprave (v nadaljnjem besedilu: OU Uprave) izda po uradni dolžnosti veterinarski organizaciji odločbo o rokih za izvedbo posameznih del iz Odredbe.
3. Priloga odločbam so sezname gospodarstev iz Prilog 1 in 2 tega obveznega navodila, ki niso dostopni preko EPI oziroma preko VOLOS v primeru genotipizacij.
4. Veterinarske organizacije morajo vzorce, odvzete v posameznem mesecu, oddati v laboratorij, ki je določen v tem obveznem navodilu, najpozneje do petega dne v naslednjem mesecu, laboratorij pa mora te vzorce sprejeti in potrditi sprejem v EPI čim prej oziroma najpozneje do šestega dne v istem mesecu.
5. Veterinarska organizacija mora za opravljena dela po Odredbi do desetega dne v mesecu za pretekli mesec izpolniti in posredovati predpisano prilogo k računu v skladu z Navodilom za izdajanje e-računov veterinarskih organizacij s koncesijo, in sicer:
 - a) eno prilogo za dela, ki se opravljajo v okviru programov spremljanja in izkoreninjenja bolezni živali, ki so sofinancirani s strani EU (proračunska postavka 221071/221072)

– AI, APK, steklina in TSE; če se na odvzetih vzorcih hkrati opravita preiskavi na AKK in AI, se vzorčenje zaračuna v skladu s točko 5.b) tega poglavja;

- b) eno prilogo za vsa ostala opravljena dela po Odredbi (proračunska postavka 130040).
6. Če je veterinarska organizacija izpolnjeno prilogo predložila v roku, jo uradni veterinar v skladu s četrtem odstavkom 2. člena Odredbe potrdi do petnajstega dne v mesecu v skladu z Navodilom za izdajanje e-računov veterinarskih organizacij s koncesijo.
 7. Ko uradni veterinar prilogo potrdi, veterinarska organizacija izda e-račun v skladu z Navodilom za izdajanje e-računov veterinarskih organizacij s koncesijo.
 8. Na računu mora biti obvezno navedena zakonska podlaga za izstavitve računa (številka koncesijske pogodbe in številka odločbe). Podatki, potrebni za izdajo e-računa, so:
 - Naziv: MKGP, Uprava RS za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin,
 - Naslov: Dunajska cesta 22, 1000 Ljubljana,
 - ID za DDV: 59739746,
 - TRR: 01100-6300109972,
 - BIC koda: UJPLSI2DICL.
 9. Veterinarske organizacije, ki opravljajo dela iz Odredbe v poslovnih sistemih (v nadaljnjem besedilu: OVO), morajo predložiti izpolnjeno prilogo k računu za povračilo stroškov izvedbe odrejenih del in dokazila o tem na OU Uprave, na območju katerega ima sedež OVO.
 10. Kot dokazila o opravljenem delu se upoštevajo pravilni vnosi v EPI.

II.

1. Uradni laboratorij oziroma Nacionalni veterinarski inštitut (v nadaljnjem besedilu: NVI) mora predlog zahtevka za povračilo stroškov izvedbe odrejenih del poslati v potrditev na glavni urad Uprave (v nadaljnjem besedilu: GU Uprave) do 25. v mesecu za pretekli mesec. Če je uradni laboratorij oziroma NVI v roku predložil zahtevek, ga GU Uprave potrdi do 30. v mesecu, v nasprotnem primeru uradni laboratorij oziroma NVI predloži predlog v naslednjem mesecu.
2. Kot dokazila o opravljenem delu se upoštevajo pravilni vnosi v EPI.

III.

1. Veterinarske organizacije morajo zaključiti vse zapisnike, ki so v programu vzorčenja (EPI – diagnostične preiskave) ali cepljenja (EPI – cepljenja) za posamezno bolezen dostopni na spletni strani EPI (v nadaljnjem besedilu: [spletna stran EPI](#)).
2. Če na gospodarstvu ni živali, mora veterinarska organizacija uporabiti zapisnik iz predizbora, v opombe napisati »na gospodarstvu ni živali« in zapisnik zaključiti.
3. Če se pri opravljanju del po Odredbi za govedo v EPI izpiše opozorilo, da je na gospodarstvu neurejen stalež živali (nesporočen prihod, nesporočen odhod, itd.), morata veterinarska organizacija oziroma imetnik živali poskrbeti, da se stanje najprej uredi v Centralnem registru govedi in šele nato lahko veterinarska organizacija tak zapisnik zaključi.
4. Veterinarske organizacije morajo zapisnike zaključiti najpozneje do 15. v mesecu za preteklo četrtoletje in sicer za:
 - a) prvo četrtoletje (januar, februar, marec) – do 15. aprila 2024;
 - b) drugo četrtoletje (april, maj, junij) – do 15. julija 2024;

- c) tretje četrletje (julij, avgust, september) – do 15. oktobra 2024;
- č) četrto četrletje oziroma do konca roka za izvedbo del po odredbi (oktober, november, december) – do 15. januarja 2025.

B. PREVENTIVNI UKREPI PRI GOVEDU

IV.

(bovina spongiformna encefalopatija)

1. Za laboratorijsko testiranje na bovino spongiformno encefalopatijo (BSE) pri govedu iz 11. člena Odredbe se uporabljajo metode in protokoli iz točke 3.1. poglavja C Priloge X Uredbe 999/2001/ES in hitri testi iz 4. točke poglavja C Priloge X Uredbe 999/2001/ES.
2. Laboratorijske preiskave s hitrimi testi opravi NVI (NVI SOP 177 – hitri test HerdChek BSE-Scrapie Antigen test (IDEXX)).
3. Potrditvene metode opravi NRL za TSE (NVI) (NVI SOP 177 – hitri test HerdChek BSE-Scrapie Antigen test (IDEXX); NVI SOP 167 – Patohistološka preiskava za BSE/TSE; NVI SOP 234 – Imunohistokemična metoda za prione). Če bi bile potrebne druge potrditvene metode, NRL za TSE po dogovoru z Upravo pošlje vzorce v EURL za TSE.
4. Pri vsakem primeru BSE se opravi tipizacija BSE v EURL za TSE.

V.

(enzootska goveja levkoza)

1. Za ugotavljanje enzootske goveje levkoze (EGL) v skladu s prvo alinejo 12. člena Odredbe se kot presejalni test in kot potrditveni test uporabi test ELISA (NVI SOP 235). V primeru pozitivnega ali sumljivega rezultata testa ELISA na EGL se nadaljnji postopki in preiskave opravijo v skladu s protokolom iz [Priloge 3](#), ki je sestavni del tega obveznega navodila.
2. Program vzorčenja za preiskave na EGL iz prve alineje prvega odstavka 12. člena Odredbe je na voljo na [spletni strani EPI](#) – »Odredba GOVEDO EGL in SIP – 2024«.
3. Število vzorcev, ki jih je treba odvzeti v izbranih rejah, se določi na podlagi [statistične tabele](#), ki je dostopna na spletni strani Uprave. Število vzorcev se določi tako, da se s 95% gotovostjo ugotovi 10% obolevnost v čredi, pri čemer se upoštevajo vse živali v čredi. Vzorci se odvzamejo živalim, starejšim od 12 mesecev. Če je v reji 10 ali manj živali, ki so starejše od 12 mesecev, se vzorci odvzamejo vsem živalim.
4. Vse primere tumoroznih sprememb pri govedu, ugotovljenih pri sekciji poginulih živali v skladu s tretjo alinejo 12. člena Odredbe, NVI prijavi v EPI v skladu z navodili, ki so dostopna na [spletni strani EPI](#). Vzorce spremenjenega tkiva pošlje v nadaljnje preiskave (NVI SOP – v pripravi; EU/OIE reference). V ta namen v EPI kreira zapisnik z namenom »Odredba GOVEDO - TUMOROZNE SPREMEMBE – 2024«.
5. Preiskave iz tega poglavja opravi NVI.

VI.

(slinavka in parkljevka)

1. Za ugotavljanje slinavke in parkljevke (SIP) v skladu s 13. členom Odredbe se kot presejalni test uporabi test ELISA (NVI SOP 401). V primeru pozitivnega ali sumljivega rezultata testa ELISA na SIP se nadaljnji postopki in preiskave opravijo v skladu s protokolom iz [Priloge 4](#), ki je sestavni del tega obveznega navodila.
2. Preiskave opravi NVI na vzorcih iz 2. točke prejšnjega poglavja.

VII.

(bruceloza – govedo)

1. Za ohranitev statusa države, proste okužbe z *B. abortus*, *B. melitensis* in *B. suis* za govedo v skladu s 14. členom Odredbe se v vseh rejah, v katerih je bila izvedena tuberkulinizacija iz 15. člena Odredbe, opravi test ELISA (NVI SOP 494) na hlevskem vzorcu mleka. Odvzem vzorcev in vnos v EPI poteka v skladu z navodili za EPI – diagnostične preiskave, ki so dostopna na [spletni strani EPI](#). V primeru pozitivnega ali sumljivega rezultata testa ELISA na brucelozo se nadaljnji postopki in preiskave opravijo v skladu s protokolom iz [Priloge 5](#), ki je sestavni del tega obveznega navodila.
2. Program vzorčenja za preiskave na prisotnost povzročiteljev bruceloze je na voljo na [spletni strani EPI](#) – »Odredba GOVEDO – 2024«.
3. Preiskave iz tega poglavja opravi NVI (NVI SOP 74 – RB, NVI SOP 477 – RVK, NVI SOP 459 – bakteriološka, NVI SOP 431 – PCR v realnem času, NVI SOP 430 – determinacija bakterijskih izolatov z metodo multipleks PCR).

VIII.

(tuberkuloza)

1. Za ohranitev statusa države, proste okužbe s kompleksom *Mycobacterium tuberculosis* (*M. bovis*, *M. tuberculosis* in *M. caprae*) (v nadaljnjem besedilu: MTBC) se tuberkulinizacija iz prve alineje 15. člena Odredbe izvaja v skladu s standardnim operativnim postopkom (SOP) SOP/001/EURL na podlagi 6. člena Delegirane Uredbe 2020/689/EU glede diagnostičnih metod (kaskadni pristop), ki je v angleškem jeziku dostopen na spletni strani referenčnega laboratorija Evropske unije za tuberkulozo govedu (EURL za TB) <https://www.visavet.es/bovinetuberculosis/databases/bt-protocols.php>.
2. Program vzorčenja za preiskave na tuberkulozo iz prve alineje 15. člena Odredbe je na voljo na [spletni strani EPI](#) - »Odredba GOVEDO – 2024«.
3. V rejah, kjer so bili v preteklih letih ugotovljeni pozitivni reaktorji na intradermalni tuberkulinski test, se lahko, po predhodnem soglasju OU Uprave, kot prvi intradermalni tuberkulinski test uporabi primerjalni intradermalni tuberkulinski test.
4. V rejah, kjer je bilo izvedeno cepljenje proti paratuberkulozi, se mora kot prvi intradermalni tuberkulinski test uporabiti primerjalni intradermalni tuberkulinski test.
5. V primeru pozitivne ali sumljive reakcije v enkratnem intradermalnem tuberkulinskem testu se za nadaljnje postopke uporabi primerjalni intradermalni tuberkulinski test.
6. Veterinarska organizacija mora o vseh sumljivih ali pozitivnih reakcijah prvega intradermalnega tuberkulinskega testa obvestiti OU Uprave in imetniku izdati pisno

navodilo v skladu z 18. členom Zakona o veterinarskih merilih skladnosti. S pisnim navodilom veterinarska organizacija do rezultatov nadaljnjih preiskav, ki se opravijo v skladu s pravilnikom, ki ureja bolezni živali, prepove premike živali, ki so reagirale sumljivo ali pozitivno.

7. Laboratorijske preiskave iz tega poglavja opravi NVI (NVI SOP 383 – bakteriološka).

C. PREVENTIVNI UKREPI PRI DROBNICI

IX.

(transmisivne spongiformne encefalopatije)

1. Za izvajanje druge in pete alineje drugega odstavka 17. člena Odredbe NVI do 15. januarja 2024 pripravi program vzorčenja, ki zajema najmanj 2.500 preiskav na TSE pri ovcah in najmanj 500 preiskav na TSE pri kozah in ga predloži v potrditev Upravi. Do potrditve programa vzorčenja NVI vzorči v odobrenih obratih kategorije I, ki izvajajo vmesne dejavnosti, vse poginule in usmrčene ovce in koze, starejše od 18 mesecev. Starost živali oceni strokovni delavec NVI na podlagi podatkov iz Centralnega registra drobnice (CRD) ali rasti in razvoja zob (najmanj dva stalna sekalca, ki sta prebila dlesen).
2. Pri pripravi programa vzorčenja iz prejšnje točke mora NVI upoštevati naslednje kriterije:
 - a) vzorci morajo biti enakomerno razporejeni po vsej državi, vključene morajo biti vse pasme, proizvodne kategorije in starostne skupine ovac in koz, starejših od 18 mesecev;
 - b) vzorčenje mora biti reprezentativno za vsako regijo in razporejeno čez celotno leto; večkratnemu vzorčenju iste črede v istem letu se je treba izogibati, kadar koli je to mogoče; v program testiranja za TSE se morajo vključiti vsa uradno registrirana kmetijska gospodarstva z več kot 100 živalmi in na katerih še ni bil odkrit noben primer TSE in v letu 2023 niso imela nobene preiskave;
 - c) ne glede na določbe točk 2.a) in 2.b) tega poglavja NVI vzorči **vse poginule ovce in koze**, starejše od 18 mesecev, ki izvirajo iz tropov s statusom zanemarljivega ali nadzorovanega tveganja;
 - č) seznam tropov, ki imajo status zanemarljivega tveganja ali nadzorovanega tveganja, je dostopen [na spletni strani Uprave](#);
 - d) NVI vzpostavi ciljno usmerjen sistem za preverjanje, da živali oziroma gospodarstva niso izvzete iz vzorčenja.
3. V skladu s četrto alinejo drugega odstavka 17. člena Odredbe mora NVI opraviti vzorčenje pri vseh poginulih in usmrčenih ovcah in kozah, starejših od 18 mesecev, ki izvirajo iz tropov, ki so v postopku zatiranja (eradikacije) klasičnega praskavca. Seznam rej, ki so v postopku eradikacije, je v Prilogi 1 tega obveznega navodila.
4. Podatke o vzorčenju NVI vnese v EPI v skladu z navodili EPI – diagnostične preiskave, ki so dostopna na [spletni strani EPI](#).
5. Za laboratorijsko testiranje na TSE pri drobnici se uporabljajo metode in protokoli iz točke 3.2. poglavja C Priloge X Uredbe 999/2001/ES in hitri testi iz 4. točke poglavja C Priloge X Uredbe 999/2001/ES.
6. Laboratorijske preiskave s hitrimi testi opravi NVI (NVI SOP 177 – hitri test HerdChek BSE-Scrapie Antigen test (IDEXX)).
7. Ob vsakem sumu na TSE pri drobnici je treba opraviti potrditvene preiskave. Če je za potrditev oziroma za razlikovanje klasičnega in atipičnega praskavca potreben test Western blot ali drugi dodatni potrditveni testi, NVI vzorec pošlje v EURL za TSE, ki opravi preiskave.

8. Potrditvene metode (NVI SOP 167 – patohistološka preiskava; NVI SOP 234 – imunohistokemična metoda za prione) opravi NVI, dodatne potrditvene preiskave in primarno molekularno testiranje z diskriminatorno metodo Western blot (diskriminatorni test BSE/TSE) pa opravi EURL za TSE, s katerim ima NVI pogodbo oziroma dogovor.

X.

(genotipizacija)

1. V skladu s prvo alinejo četrtega odstavka 17. člena Odredbe veterinarske organizacije na podlagi odločbe uradnega veterinarja odvzamejo vzorce za genotipizacijo pri ovcah v tropih, kjer se izvaja izkoreninjenje klasičnega praskavca z izločanjem ovac z neodpornimi genotipi na klasični praskavec.
2. V skladu s sedmim odstavkom 17. člena Odredbe veterinarske organizacije na podlagi odločbe uradnega veterinarja odvzamejo vzorce za genotipizacijo pri kozah v tropih, kjer se izvaja izkoreninjenje klasičnega praskavca z izločanjem koz z neodpornimi genotipi na klasični praskavec.
3. Za namen genotipizacije iz prve in druge točke tega člena se odvzame ena epruveta krvi z dodatkom antikoagulant (EDTA, heparin). Odvzete vzorce se hrani pri temperaturi +4 C in se jih najkasneje v roku treh dni po odvzemu dostavi na NVI, Laboratorij za molekularno biologijo in genetiko, Gerbičeva 60, 1000 Ljubljana.
4. Podatke o vzorčenju veterinarska organizacija vnese v EPI v skladu z navodili EPI – diagnostične preiskave, ki so dostopna na [spletni strani EPI](#).

XI.

(bruceloza – drobnica)

1. Za ohranitev statusa države, proste okužbe z *Brucella abortus*, *B. melitensis* in *B. suis* za ovce in kože v skladu s prvim odstavkom 18. člena Odredbe se kot presejalni test uporabi RB test, kot potrditveni test pa test RVK.
2. Program vzorčenja za preiskave na brucelozo (*B. melitensis*) iz drugega odstavka 18. člena Odredbe je dostopen na [spletni strani EPI](#) – »Odredba DROBNICA - 2024«.
3. Če je v predizboru gospodarstvo, na katerem ni živali, mora veterinarska organizacija v skladu z drugo točko III. poglavja tega obveznega navodila zapisnik zaključiti in o tem obvestiti OU oziroma GU Uprave, da se določi novo gospodarstvo.
4. Število vzorcev, ki jih je treba odvzeti v izbranih rejah, se določi na podlagi [statistične tabele](#), ki je dostopna na spletni strani Uprave. Število vzorcev se določi tako, da se s 95% gotovostjo ugotovi 5% obolevnost v čredi, pri čemer se upoštevajo vse živali v čredi.
5. Pri kreiranju zapisnika v EPI je treba v opombe obvezno vpisati število drobnice na gospodarstvu.
6. Laboratorijske preiskave iz tega poglavja opravi NVI (NVI SOP 74 – RB, NVI SOP 477 – RVK, NVI SOP 459 – bakteriološka, NVI SOP 431 – PCR v realnem času, NVI SOP 430 – determinacija bakterijskih izolatov z metodo multipleks PCR).

Č. PREVENTIVNI UKREPI PRI PRAŠIČIH

XII.

(bolezen Aujeszkega)

1. Za ohranitev statusa države, proste okužbe z virusom bolezn Aujeszkega (VBA), se na prašičerejskih gospodarstvih izvajajo preiskave iz prve alineje prvega odstavka 19. člena Odredbe v skladu s programom, ki je dostopen na [spletni strani EPI](#) – »Odredba PRAŠIČI – 2024«.
2. Število vzorcev, ki jih je treba odvzeti v izbranih rejah, se določi na podlagi [statistične tabele](#), ki je dostopna na spletni strani Uprave. Število vzorcev se določi tako, da se s 95% gotovostjo ugotovi 5% obolevnost v čredi, pri čemer se upoštevajo vse živali v čredi.
3. Če je v predizboru gospodarstvo, na katerem ni živali, mora veterinarska organizacija v skladu z drugo točko III. poglavja tega obveznega navodila zapisnik zaključiti in o tem obvestiti OU oziroma GU Uprave, da se določi novo gospodarstvo.
4. Program vzorčenja na VBA iz druge alineje prvega odstavka 19. člena Odredbe je dostopen na [spletni strani EPI](#) – »Odredba PRAŠIČI – MERJASCI – 2024«. Na teh gospodarstvih se vzorci odvzamejo samo merjascem.
5. Kot presejalni test se uporabi test ELISA. V primeru pozitivnega ali sumljivega rezultata se nadaljnji postopki in preiskave opravijo v skladu s protokolom iz [Priloge 6](#), ki je sestavni del tega obveznega navodila.
6. Za potrebe opravljanja preiskav iz 19. člena Odredbe je pomen izrazov naslednji:
 - a) pitanec: prašič, starejši od štirih mesecev;
 - b) plemenska svinja: breja mladica in svinja, ki je vsaj enkrat prasila;
 - c) merjasec: merjasec, ki se uporablja za pripust oziroma odvzem semena.
7. Pri kreiranju zapisnika v EPI je treba v opombe obvezno vpisati število prašičev na gospodarstvu (razen za »Odredba PRAŠIČI – MERJASCI – 2024«).
8. Laboratorijske preiskave iz tega poglavja opravi NVI (NVI SOP 311 – ELISA).

XIII.

(afriška in klasična prašičja kuga)

1. Za namene preiskav iz 20. in 21. člena Odredbe mora veterinar OVO na farmi, kjer odvoz pogina izvaja KOTO, zagotoviti, da pogin, kot je določen v prvi alineji 20. člena Odredbe, odpelje Veterinarsko higienska služba NVI (v nadaljnjem besedilu: VHS).
2. Za preiskave na prisotnost virusa afriške prašičje kuge (APK) iz 20. člena Odredbe se uporabi test qPCR v realnem času, za preiskave na prisotnost virusa klasične prašičje kuge (KPK) iz 21. člena Odredbe pa test RT-qPCR v realnem času.
3. Za namen preiskav iz prve alineje 20. člena in 21. člena Odredbe NVI v EPI - diagnostične preiskave kreira zapisnik z namenom »Odredba PRAŠIČI - POGIN KPK in APK farme – 2024«.
4. Za namen preiskav iz druge alineje 20. člena in 21. člena Odredbe NVI v EPI - diagnostične preiskave kreira zapisnik z namenom »Odredba PRAŠIČI - 2% POGIN KPK in APK – 2024«.
5. Laboratorijske preiskave iz tega poglavja opravi NVI (NVI SOP 370 – KPK RT-PCR v realnem času, NVI SOP 490 – APK PCR v realnem času).

D. PREVENTIVNI UKREPI PRI PERUTNINI

XIV.

(atipična kokošja kuga)

1. Veterinarske organizacije morajo zaradi zagotavljanja sledljivosti cepljenj in kontrole imunosti podatke o opravljenih cepljenjih proti atipični kokošji kugi (AKK) iz 22. člena Odredbe vnesti v EPI – Cepljenja. Pri vnosu opravljenega cepljenja za zagotavljanje imunosti se izbere namen »Drugo – zagotavljanje imunosti AKK«.
2. Ob odvzemu vzorcev za kontrolo imunosti AKK iz 22. člena Odredbe veterinarska organizacija v EPI kreira ZOVT splošni in kot namen izbere »Odredba PERUTNINA AKK – 2024«. V polje »Številka predhodnega zapisnika« vnese zadnjo številko zapisnika o cepljenju (ZOOC) jate, katere kontrola se izvaja. V primeru, da ostane to polje prazno, EPI ne bo omogočil izbora preiskave na AKK. V opombe mora obvezno vnesti tudi cepivo, način aplikacije cepiva in starost jate ob cepljenju.
3. En hlevski vzorec za AKK je sestavljen iz 20 ločenih vzorcev krvi. Nativni vzorci krvi morajo biti poslani v laboratorij v 48 urah po odvzemu. Po izločitvi seruma je treba te vzorce hraniti pri temperaturi od +4 do +8 °C. Če se nativnih vzorcev ne pošlje v laboratorij v 48 urah po odvzemu, se mora serum odliti v drugo epruveto in do pošiljanja zamrzniti.
4. Pri jatah nesnic konzumnih jajc se vzorci odvzamejo:
 - a) po zaključenem programu cepljenja pri starosti ne manj kot 18 tednov in predvidoma do 21 tedna starosti, če se živali v času vzreje in nesnosti nahajajo pri istem imetniku živali, ali
 - b) tik pred ali ob razselitvi, če se na gospodarstvu nahajajo le živali v času vzreje (predvidena starost okoli 16 tednov).
5. Predvidena višina povprečnega titra protiteles, ki zagotavlja imunost jate proti AKK, je ≥ 3 (\log_2). Titri specifičnih protiteles so najvišji tri do štiri tedne po cepljenju, kar je najprimernejši čas za odvzem vzorcev za kontrolo imunosti. Ustreznost višine titra specifičnih protiteles določi NVI z mnenjem, ki je priloga k Poročilu o opravljenih preiskavah.
6. Če višina titra na podlagi mnenja NVI ni ustrezna, veterinarska organizacija čim prej, najkasneje pa v roku 14 dni po prejemu rezultatov kontrole imunosti:
 - a) preveri program in izvedbo cepljenja ter druge okoliščine, ki bi lahko vplivale na višino titra protiteles,
 - b) ponovno cepi perutnino, kjer je to mogoče, da se zagotovi priporočeni titer ter
 - c) pripravi poročilo, ki ga pošlje na pristojni OU Uprave čim prej oziroma v roku enega meseca po prejetju rezultatov kontrole imunosti.
7. Veterinarska organizacija v poročilu navede vsaj naslednje podatke:
 - a) ime in naslov lastnika/imetnika perutnine;
 - b) ime, proizvajalca in serijsko številko uporabljenega cepiva;
 - c) metodo cepljenja;
 - č) zdravstveno problematiko jate;
 - d) izvedbo ponovnega cepljenja (št. ZOOC), kjer je to mogoče;
 - e) ugotovitve oziroma možne težave, ki bi lahko privedle do nižjega titra;
 - f) morebitne korektivne ukrepe v naslednjih cepljenjih.
8. Laboratorijske preiskave iz tega poglavja opravi NVI (NVI SOP 115 – kontrola imunosti).

XV.
(aviarna influenza)

1. V okviru spremljanja aviarne influence (AI) iz prvega odstavka 23. člena Odredbe veterinarske organizacije enkrat na leto odvzamejo vzorce krvi in brisov v skladu s programom, ki je dostopen na spletni strani EPI:
 - »Odredba PERUTNINA – MATIČNE JATE – 2024«: odvzameta se vsaj dva hlevska vzorca oziroma en hlevski vzorec na objekt, če so trije ali več objektov;
 - »Odredba PERUTNINA – PURANI – 2024«: odvzameta se vsaj dva hlevska vzorca oziroma en hlevski vzorec na objekt, če so trije ali več objektov;
 - »Odredba PERUTNINA – GOJENA PERJAD – 2024«: odvzameta se dva hlevska vzorca na vrsto živali;
 - »Odredba PERUTNINA – NESNICE NOTRI – 2024«: odvzameta se vsaj dva hlevska vzorca oziroma en hlevski vzorec na objekt, če so trije ali več objektov;
 - »Odredba PERUTNINA – NESNICE ZUNAJ – 2024«: odvzameta se dva hlevska vzorca;
 - »Odredba PERUTNINA – RACE – 2024«:
 - kri: v rejah z 20 ali več racami se odvzame štiri hlevske vzorce krvi; v primeru, da je rac manj, je treba odvzeti ustrezno manjše število hlevskih vzorcev krvi; na gospodarstvu mora biti vsaj 5 rac;
 - brisi: v rejah z 20 ali več racami se odvzamejo vzorci brisov – ločeno kloakalni in trahelani brisi; z enim brisom se odvzame vzorec kloake ali traheje do 10 racam;
 - v opombe je treba obvezno vpisati besedilo »število rac xxx«.
2. Na posameznem gospodarstvu se vzorčenje opravi enkrat na leto, ne glede na različni čas vselitve perutnine v posamezne objekte na gospodarstvu. Hlevski vzorci se odvzamejo v vseh objektih, ki so v času vzorčenja naseljeni.
3. En hlevski vzorec krvi za AI je sestavljen iz 5 ločenih vzorcev krvi. Hlevski vzorec krvi, ki vsebuje manj kot pet vzorcev krvi, ni primeren za preiskavo. NVI takega vzorca ne sprejme. Stroški odvzema takega vzorca ali opravljenih preiskav na takem vzorcu ne bodo povrnjeni.
4. En bris za AI vsebuje brise kloake ali traheje do 10 rac. Ločeno se vzorčijo trahealni in kloakalni brisi: 10 rac/bris kloakalni, 10 rac/bris trahealni – en bris do 10 rac se označi z eno črtno kodo (v primeru, da je manj kot 20 rac, se število živali na bris enakomerno razporedi, na primer če je v reji 15 rac, se z enim brisom odvzame vzorec 8 racam, z drugim pa 7 racam).
5. Nativni vzorci krvi morajo biti poslani v laboratorij v 48 urah po odvzemu. Po izločitvi seruma je treba te vzorce hraniti pri temperaturi od +4 do +8 °C. Če se nativnih vzorcev ne pošlje v laboratorij v 48 urah po odvzemu, se mora serum odliti v drugo epruveto in do pošiljanja zamrzniti.
6. Vzorce brisov se hrani pri temperaturi od +4 do +8 °C in pošlje v laboratorij v 48 urah po odvzemu.
7. Odvzem vzorcev za preiskave na AKK in AI na istih gospodarstvih in vnos v EPI poteka v skladu z navodili za EPI – diagnostične preiskave, ki so dostopna na [spletni strani EPI](#). V teh primerih je treba na gospodarstvu iz predizbora pri vnosu podatkov obvezno vnesti v polje »Številka predhodnega zapisnika« zadnjo številko ZOOC jate, ker drugače aplikacija ne omogoča izbora bolezni AKK.
8. Če je v preizboru gospodarstvo, na katerem ni živali oziroma jih je premalo za določeno število hlevskih vzorcev, mora veterinarska organizacija v skladu z drugo točko III. poglavja tega obveznega navodila zapisnik zaključiti in o tem obvestiti OU Uprave, skupaj s predlogom za nadomestno gospodarstvo. OU Uprave posreduje nadomestno gospodarstvo na GU Uprave.

XVI.

1. Z namenom spremljanja in zgodnjega odkrivanja AI iz 23. člena Odredbe je treba preiskati:
 - a) vzorce poginjene perutnine, ki jo odpelje VHS; vzorce odvzame NVI in v EPI kreira ZOVT splošni, namen »Odredba PERUTNINA – POGIN – 2024«;
 - b) vzorce (trahealni in kloakalni brisi) bolne perutnine (zmanjšana poraba krme ali vode, padec nesnosti, spremenjena jajčna lupina, spremembe v obnašanju ali drugi klinični znaki AI), če ni pogina; vzorce odvzamejo veterinarske organizacije; vzorči se 20 živali na proizvodno enoto (objekt), ki kaže kakršnekoli navedene znake oziroma 20 živali na gospodarstvo (če je en objekt); če je na gospodarstvu manj kot 20 živali, se vzorci odvzamejo vsem živalim; ločeno se odvzamejo trahealni in kloakalni brisi (z enim brisom se odvzamejo trahealni brisi 10 živalim, z drugim brisom se odvzamejo kloakalni brisi istim 10 živalim; en bris 10 živali se označi z eno črtno kodo); ob odvzemu vzorcev v EPI kreirajo ZOVT splošni in kot namen izberejo »Odredba PERUTNINA - ZGODNJE ODKRIVANJE HPAI – 2024«; veterinarske organizacije dostavijo ohlajene vzorce (+4 do 8 °C) na NVI v roku 48 ur po odvzemu; vzorci morajo biti do oddaje v hladilniku (+4 do 8 °C).
2. Odvzem vzorcev in vnos v EPI poteka v skladu z navodili za EPI – diagnostične preiskave, ki so dostopna na [spletni strani EPI](#).
3. Laboratorijske preiskave iz tega poglavja opravi NVI (NVI SOP 247 – H5, H7, H5N8, NVI SOP 431, 413, 414, 415, 416 – PCR AI-M, H5/H7/N1).

E. PREVENTIVNI UKREPI PRI RIBAH

XVII.

(infekciозна hematopoetska nekroza in virusna hemoragična septikemija)

1. Program vzorčenja za preiskave iz prve alineje prvega odstavka 25. člena Odredbe je na voljo na [spletni strani EPI](#) – »Odredba RIBE – PLEMENSKE JATE« in za preiskave iz druge alineje prvega odstavka 25. člena Odredbe »Odredba RIBE – ORGANI«.
2. Če v ribogojnicah s plemensko jato postrvi in lipanov ni mogoče zagotoviti odvzema semenske in ovarialne tekočine vsaj tridesetih rib, NVI v manjkajočem številu odvzame organe, razen tam, kjer se opravi vzorčenje v skladu s 3. točko tega poglavja. V plemenskih jatah postrvi in lipanov, izlovljenih iz odprte vode, se odvzame vzorce semenske in ovarialne tekočine živalim v takem številu, ki zagotavlja odkritje bolezni s 95-odstotno stopnjo zaupanja, če je tarčna prevalenca 10 %. Kadar to ni mogoče, se odvzame zarod z mešičkom (30 rib).
3. V odobrenih salmonidnih ribogojnicah NVI odvzame organe 30 dovezetnih vrst rib na podlagi ocene tveganja, ki jo NVI izvede za vsako odobreno ribogojnico v skladu z Delom I Priloge VI Delegirane uredbe Komisije (EU) 2020/689.
4. Če pride do zamika sezone drsti rib iz prve točke tega poglavja, se lahko v določeni plemenski jati smukanje izvede dvakrat v enem letu. V takšnih primerih se tudi preiskave iz prve alineje prvega odstavka 25. člena Odredbe opravijo dvakrat.
5. Odvzem vzorcev in vnos v EPI potekata v skladu z navodili za EPI – diagnostične preiskave, ki so dostopna na [spletni strani EPI](#).
6. Odvzem vzorcev in laboratorijske preiskave iz tega poglavja opravi NVI (NVI SOP 360 – izolacija virusa na celični kulturi in SOP 352- RT-PCR VHS ter SOP 353- RT-PCR IHN).

F. PREVENTIVNI UKREPI PRI ČEBELAH

XVIII.

(huda gniloba čebelje zalege in tropileloza)

1. Na hudo gnilobo čebelje zalege in tropilelozo iz prvega odstavka 26. člena Odredbe je treba pregledati in preiskati vse čebelje družine v vzrejnih oziroma selekcijskih čebelnjakih v vzrejališčih. V ta namen strokovnjak NVI v EPI kreira zapisnik »Odredba ČEBELE - KLINIČNI PREGLED – 2024«.
2. Če rezultat kliničnega pregleda ni negativen, mora strokovnjak NVI odvzeti vzorce in jih poslati v nadaljnjo preiskavo v laboratorij. V ta namen v EPI kreira zapisnik »Odredba ČEBELE – 2024«, na katerem obvezno navede tudi številko predhodnega zapisnika (zapisnika kliničnega pregleda).
3. Seznam vzrejališč in vzrejnih oziroma selekcijskih čebelnjakov v vzrejališčih iz prejšnje točke je v Prilogi 2, ki je sestavni del tega obveznega navodila.
4. Če se na seznam vzrejališč, ki ga vodi in posodablja MKGP, doda novo vzrejališče oziroma če se vzrejališču, ki je že na seznamu, doda nov vzrejni oziroma selekcijski čebelnjak, se tudi v teh opravijo predpisane preiskave iz prvega odstavka 26. člena Odredbe.
5. Preiskave iz tega poglavja opravi NVI (NVI SOP 435 – Preiskava na spore *Paenibacillus larvae* - izolacija in determinacija; Pregled na pršico *Tropilaelaps clareae* v čebelji zalegi, v drobirju, testni papir – OIE Diagnostični priročnik, poglavje 3.2.6, spletna verzija, maj 2018).

XIX.

(mali panjski hrošč)

1. Preiskave na prisotnost malega panjskega hrošča (MPH) iz prvega odstavka 27. člena Odredbe opravi NVI v čebelnjakih, ki jih na podlagi ocene tveganja določi strokovni delavec NVI, pristojen za čebele.
2. V letu 2024 se pregled na prisotnost MPH opravi v 299 čebelnjakih. Število panjev, ki jih je treba pregledati v izbranih čebelnjakih, se določi na podlagi [statistične tabele](#), ki je dostopna na spletni strani Uprave. Število panjev se določi tako, da se s 95 % zanesljivostjo ugotovi 5 % stopnja okuženosti panjev v čebelnjaku.
3. Število čebelnjakov porazdeli NVI enakomerno glede na območne enote NVI, pri čemer upošteva območja, ki predstavljajo večjo verjetnost za pojav okužbe (okrog večjih skladišč sadja, pristanišč, letališč,...).
4. Podatke o opravljenih pregledih vnese NVI v EPI, sklop diagnostične preiskave (»Odredba ČEBELE – KLINIČNI PREGLED MPH – 2024«).
5. Preiskave iz tega poglavja opravi NVI (Pregled na malega panjskega hrošča - OIE Diagnostični priročnik, poglavje 3.2.5, spletna verzija, maj 2018).

G. PREVENTIVNI UKREPI PRI DIVJADI IN PROSTOŽIVEČIH ŽIVALIH

XX.

(steklina)

1. Za namene preiskav iz prvega odstavka 28. člena Odredbe NVI v EPI - diagnostične preiskave – divje živali kreira zapisnik z namenom »DRUGO – pogin« ali »DRUGO – povoz«. Pri teh živalih se opravi preiskava na prisotnost virusa stekline in, če je potrebno, še izolacija in determinacija virusa.
2. Lisice in ostale živali, ki se dostavijo v preiskavo v skladu s pravilnikom, ki ureja ukrepe za ugotavljanje, preprečevanje širjenja in zatiranje stekline (živali, za katere se sumi, da so obbolele za steklino), veterinarska organizacija v EPI - diagnostične preiskave – divje živali kreira zapisnik z namenom »DRUGO - odstrel bolna – sum« ali »DRUGO – pokončana«. Pri teh živalih se opravi preiskava na prisotnost virusa stekline in, če je potrebno, še izolacija in determinacija virusa.
3. Kadar dostavi v preiskavo živali iz prejšnjega odstavka lovška organizacija, jih mora spremljati Spremni obrazec za pošiljanje lisic (in drugih živali) v preiskavo na steklino (v nadaljnjem besedilu: spremni obrazec - LISICE), ki je dostopen na [spletni strani Uprave](#).
4. Veterinarska organizacija, ki sprejme lisico za preiskavo na steklino, mora lovski organizaciji izdati kopijo spremnega obrazca – LISICE, ki služi kot potrdilo o oddaji diagnostičnega materiala.
5. Veterinarska organizacija mora vse živali, namenjene za preiskave na steklino, opremiti s spremnim dopisom iz EPI (preden jih da k ostalim kadavrom za odvoz) in jih oddati NVI, ki izda potrdilo o prevzemu vzorca z vpisano številko spremnega dopisa.
6. Laboratorijske preiskave iz tega poglavja opravi NVI (NVI SOP 214 – prisotnost virusa stekline (IF), NVI SOP 355 – RT-PCR, NVI SOP 402 – Izolacija virusa, determinacija izolata v skladu s smernicami EURL za steklino).

XXI.

(lisavirusi)

1. Za preiskave na prisotnost lisavirusov v populaciji netopirjev v skladu z 29. členom Odredbe veterinarska organizacija ali NVI, kamor je najditelj oziroma izvajalec vzorčenja netopirjev dostavil truplo netopirja, vnese podatke v EPI, sklop Diagnostične preiskave – divje živali (»Odredba DIVJE ŽIVALI - NETOPIRJI – 2024«). Obvezno mora izpolniti polje, če je bil netopir v stiku (ugriz oziroma praska) s človekom ali drugo živaljo. V polje »Lokacija« mora veterinarska organizacija vpisati točne podatke o najdišču (naslov, kraj, mesto najdbe – pod opazem, na podstrešju,....).
2. NVI mora hraniti trupla netopirjev, dokler izvajalec vzorčenja netopirjev ne določi vrstne pripadnosti. Izvajalec vzorčenja netopirjev opravi določanje vrstne pripadnosti vsako četrletje. V primeru, ko je netopir ugriznil človeka ali drugo domačo žival in se je tudi nenavadno obnašal, mora izvajalec vzorčenja netopirjev takoj določiti vrsto.
3. Veterinarske organizacije morajo poslati na preiskavo vse poginule netopirje, ki jih najditelji dostavijo v veterinarsko organizacijo.
4. Za vsa vprašanja in napotke v zvezi z vzorčenjem netopirjev se veterinarske organizacije in NVI lahko obrnejo na izvajalca vzorčenja netopirjev.
5. Laboratorijske preiskave iz tega poglavja opravi NVI (NVI SOP 214 – prisotnost virusa stekline (IF), NVI SOP 321 – test FAVN, NVI SOP 355 – RT-PCR, NVI SOP 402 – Izolacija virusa; NVI

Lyssavirus RT-PCR v realnem času, determinacija izolata v skladu s smernicami EURL za steklino).

XXII.

(bolezen Aujeszkega, afriška in klasična prašičja kuga)

1. Za preiskave vzorcev krvi divjih prašičev na BA, KPK in APK iz prvega odstavka 30. člena Odredbe lovske organizacije prevzamejo komplete za odvzem vzorcev na:
 - a) OU Uprave - naslovi na [spletni strani Uprave](#);
 - b) NVI, Gerbičeva 60, 1000 Ljubljana;
 - c) veterinarskih organizacijah (velja le za lovske družine in lovišča s posebnim namenom, ki spadajo v Kočevsko – belokranjski OZUL).

Kontaktne osebe in telefonske številke so na voljo na hrbtni strani Spremnega obrazca za odvzem vzorcev krvi in organov divjih prašičev za preiskave na KPK in APK (v nadaljnjem besedilu: spretni obrazec – DIVJI PRAŠIČI), ki je dostopen na [spletni strani Uprave](#).

2. Lovske organizacije odzamejo vzorce krvi odstreljenih divjih prašičev v skladu s pogodbo. Vzorce krvi z izpolnjenim spremnim obrazcem – DIVJI PRAŠIČI dostavijo na najbližjo enoto NVI, v obrat, kjer je prisoten uradni veterinar ali na najbližjo veterinarsko organizacijo. Vzorci morajo biti dostavljeni na OU Uprave, NVI ali veterinarsko organizacijo v skladu z navodili, ki so napisana na hrbtni strani spretnega obrazca – DIVJI PRAŠIČI. OU Uprave, NVI ali veterinarska organizacija, ki je vzorce sprejela, mora lovski organizaciji izdati kopijo spretnega obrazca – DIVJI PRAŠIČI, ki služi kot potrdilo o oddaji diagnostičnega materiala.
3. Nativne vzorce krvi, ki jih lovske organizacije dostavijo na veterinarske organizacije, le-te sprejmejo in jih skupaj s spremnim obrazcem ohlajene (+4 do 8 °C) dostavijo na NVI v roku 48 ur po prejemu oziroma prvi delovni dan po prejemu. V tem času morajo biti vzorci v hladilniku (+4 do 8 °C). Če ohlajenih vzorcev v tem času ni mogoče dostaviti na NVI, se jih centrifugira, serum se odlije v čisto epruveto in zamrzne. Zamrznjene vzorce s spremnim obrazcem pošlje veterinarska organizacija na NVI najpozneje 7 dni po prejemu.
4. Veterinarska organizacija ali NVI, ki sprejme vzorce, v ta namen v EPI kreira zapisnik z namenom »Odredba DIVJE ŽIVALI - DIVJI PRAŠIČI – 2024«.
5. Laboratorijske preiskave iz tega poglavja opravi NVI za BA (NVI SOP 311 –ELISA), KPK (NVI SOP 230 – ELISA AB, NVI SOP 61 – VNT, NVI SOP 306 – BDV-VNT, NVI SOP 307 – BB-VNT, NVI SOP 370 – RT-PCR v realnem času) in APK (NVI SOP 308 – ELISA, NVI SOP 369 – APK-IPT in NVI SOP 490 – APK PCR v realnem času).
6. Za serološke preiskave na KPK in APK iz prvega odstavka 30. člena Odredbe se uporabi test ELISA za dokazovanje protiteles proti KPK oziroma proti APK. Če rezultati testov niso negativni, NVI v primeru KPK opravi nadaljnje preiskave (VNT-KPK, VNT-BVD, VNT-BB), v primeru APK pa velja postopek iz [Priloge 7](#) tega obveznega navodila.

XXIII.

(afriška in klasična prašičja kuga)

1. Za ugotavljanje prisotnosti virusov KPK in APK se na vzorcih iz drugega odstavka 30. člena Odredbe uporabijo testi RT-PCR v realnem času za KPK (NVI SOP 370 – KPK RT-PCR v realnem času) in PCR v realnem času za APK (NVI SOP 490 – APK PCR).

2. Za namen preiskav iz prejšnje točke NVI kreira zapisnik v EPI - diagnostične preiskave – divje živali z namenom »Odredba DIVJE ŽIVALI – D. PRAŠIČI pogin - 2024« ali »Odredba DIVJE ŽIVALI – D. PRAŠIČI povoz – 2024«.

XXIV.

(aviarna influenza)

1. Izvajalci nalog zatočišč za živali prostoživečih vrst zagotovijo odvzem vzorcev na AI v skladu s pogodbo in jih dostavijo na NVI ali OU Uprave.
2. Za preiskave vzorcev rac mlakaric na AI iz 31. člena Odredbe lovske organizacije prevzamejo komplete za odvzem vzorcev na:
 - a) OU Uprave - naslovi na [spletni strani Uprave](#);
 - b) NVI, Inštitut za perutnino, ptice, male sesalce in plazilce, Cesta v Mestni log 47, 1000 Ljubljana.

Kontaktne osebe in telefonske številke so na voljo na hrbtni strani Spremnega obrazca za odvzem vzorcev rac mlakaric za preiskave na AI (v nadaljnjem besedilu: spremni obrazec – RACE MLAKARICE), ki je dostopen na [spletni strani Uprave](#).

3. Lovske organizacije odvzamejo vzorce (trahealni in kloakalni bris) odstreljenih rac mlakaric v skladu s pogodbo. Vzorce z izpolnjenim spremnim obrazcem – RACE MLAKARICE dostavijo v roku 24 ur oziroma najkasneje v roku 48 ur na najbližjo enoto NVI, v obrat, kjer je prisoten uradni veterinar ali na najbližjo veterinarsko organizacijo. Vzorci morajo biti dostavljeni na OU Uprave, NVI ali veterinarsko organizacijo v skladu z navodili, ki so napisana na hrbtni strani spreznega obrazca – RACE MLAKARICE. OU Uprave, NVI ali veterinarska organizacija, ki je vzorce sprejela, mora lovske organizaciji izdati kopijo spreznega obrazca – RACE MLAKARICE, ki služi kot potrdilo o oddaji diagnostičnega materiala.
4. Vzorce rac mlakaric, ki jih lovske organizacije dostavijo na veterinarske organizacije, le-te sprejmejo in jih skupaj s spremnim obrazcem – RACE MLAKARICE ohlajene (+4 do 8 °C) dostavijo na NVI najkasneje v roku 48 ur po prejemu oziroma prvi delovni dan po prejemu. V tem času morajo biti vzorci v hladilniku (+4 do 8 °C).
5. Veterinarska organizacija ali NVI, ki sprejme vzorce v ta namen v EPI kreira zapisnik z namenom »Odredba DIVJE ŽIVALI – RACE MLAKARICE ODSTREL 2024«.
6. Poginjenim pticam prostoživečih vrst, ki jih pobere VHS, vzorce odvzame NVI.
7. V ta namen NVI v EPI kreira zapisnik z namenom »Odredba DIVJE ŽIVALI - PTIČI - 2024«.
8. Laboratorijske preiskave iz tega poglavja opravi NVI (NVI SOP 431, 413, 414, 415, 416 – PCR AI-M, H5/H7/N1).

XXV.

(parazitarne zoonoze)

1. Za namene preiskav iz prvega odstavka 32. člena Odredbe veterinarska organizacija v EPI - diagnostične preiskave – divje živali kreira zapisnik z namenom »Odredba PARAZITOZE divje živali - LISICE 2024« ali »Odredba PARAZITOZE divje živali 2024«. Pri lisicah in drugih potencialnih gostiteljih (šakal, volk, ris, jazbec) se opravi preiskava na prisotnost trihinel in *Echinococcus multilocularis*. Pri lisicah se opravi tudi preiskava na steklino v skladu z drugim odstavkom 28. člena Odredbe.

2. Laboratorijske preiskave iz tega poglavja opravi NVI (preiskave na trihinelo - NVI SOP 8, preiskave na *E. multilocularis* - OIE Diagnostični priročnik, poglavje 3.1.6, spletna verzija, maj 2019, preiskave na steklino - NVI SOP 214 – prisotnost virusa stekline (IF), NVI SOP 355 – RT-PCR, NVI SOP 402 – Izolacija virusa, determinacija izolata v skladu s smernicami EURL za steklino).

H. SISTEM ZGODNJEGA ODKRIVANJA BOLEZNI ŽIVALI

XXVI.

(zgodnje odkrivanje)

1. Z namenom zgodnjega odkrivanja bolezni, ki so uvrščene v prilogo 2 pravilnika, ki ureja bolezni živali (v nadaljnjem besedilu: obvezno prijavljive bolezni), NVI opravi sekcije in ostale potrebne laboratorijske preiskave za izločitev prisotnosti katere od teh bolezni.
2. V ta namen se v sekcijo oziroma nadaljnje laboratorijske preiskave pošljejo:
 - a) trupla živali, pri katerih na podlagi anamneze, kliničnih znakov ali epizootioloških podatkov ni mogoče izključiti prisotnosti katere od obvezno prijavljivih bolezni;
 - b) trupla živali, usmrčenih v nujnih primerih, pri katerih ni mogoče izključiti suma na katero od obvezno prijavljivih bolezni.
3. Sekcijo in nadaljnje preiskave lahko na podlagi vzrokov, navedenih v prejšnji točki, zahtevata veterinarska organizacija ali NVI.
4. V ta namen veterinarska organizacija ali NVI v EPI – diagnostične preiskave kreira zapisnik z namenom »Odredba ZGODNJE ODKRIVANJE BOLEZNI – 2024«. Če se na truplu živali opravi samo sekcija, se v EPI zapisnik kot preiskava vpiše »Sekcija«.

I. PREVENTIVNI UKREPI PRI VEČ VRSTAH ŽIVALI

XXVII.

(vranični prisad)

1. Proti vraničnemu prisadu cepijo veterinarske organizacije prežvekovalce in enoprste kopitarje na območjih vraničnega prisada ter prežvekovalce in enoprste kopitarje, ki se krmijo s krmo s teh območij.
2. Seznam območij vraničnega prisada iz prejšnje točke je dostopen na [spletni strani Uprave](#).
3. Uporabo krme z območij vraničnega prisada imetnik živali dokazuje s kopijo GERK ali kopijo najemne pogodbe.
4. Veterinarske organizacije cepijo proti vraničnemu prisadu živali, ki se ženejo na pašo na območje vraničnega prisada najmanj tri tedne pred nameranim premikom ali takoj po prejemu obvestila o premiku. Veterinarska organizacija mora v opombe v zapisniku o opravljenem cepljenju (ZOOC) zabeležiti GERK ali G-MID, na katerem se bodo živali pasle ali s katerega izvira krma.
5. Veterinarske organizacije morajo podatke o opravljenih cepljenjih vnesti v EPI – cepljenja.

XXVIII.

(bolezen modrikastega jezika)

1. Program spremljanja in nadzora BT na podlagi prvega odstavka 35. člena Odredbe se izvaja v rejah govedi v skladu z določbami 2. oddelka 4. poglavja II. dela Priloge V Delegirane uredbe 2020/689/EU z namenom dokazovanja odsotnosti kroženja virusa BT. Za izvajanje preiskav se uporabijo kontrolne živali (sentineli).
2. Razmerja za zagotavljanje kontrolnih živali so urejena z dogovorom, na podlagi katerega se imetniku živali določi izplačilo nadomestila stroškov za zagotavljanje kontrolnih živali v višini 15 € na kontrolno žival na vzorčenje.
3. Seznam gospodarstev in kontrolnih živali za preiskave je za vsako vzorčenje dostopen na [spletni strani EPI](#) »Odredba GOVEDO - BT sentineli - (ime meseca) 2024«.
4. Na vsakem gospodarstvu se odvzame kri za serološke preiskave (navadna epruveta krvi) le živalim, ki so navedene na zapisniku EPI.
5. Kadar je treba določiti nove kontrolne živali, veterinar v sodelovanju z uradnim veterinarjem določi nove živali na istem gospodarstvu, če je mogoče. V ta namen doda nove živali na obstoječi zapisnik.
6. Če na izbranem gospodarstvu ni živali, ki bi bile primerne za vzorčenje, mora veterinarska organizacija o tem obvestiti OU in GU Uprave, ki določita novo gospodarstvo. V ta namen v EPI kreira zapisnik z namenom »Drugo – BT Sentineli«, plačnik Proračun in v zapisnik vnese živali, pri katerih je odvzel kri za serološke preiskave.
7. Vzorce opravijo veterinarske organizacije. Predvideni sta dve vzorčeni in sicer eno v obdobju pred začetkom aktivnosti vektorjev in drugo vsaj 3 tedne po koncu obdobja aktivnosti vektorjev.
8. Preiskave iz tega poglavja opravi NVI. Za preiskave na BT se uporabi test ELISA (NVI SOP 364, 365). Če je po vzorčenju (vzorčenje živali, ki so bile predhodno serološko negativne) rezultat testa ELISA pozitiven ali sumljiv, veterinar izbere novo žival in se izvede postopek v skladu s [Prilogo 8](#), ki je sestavni del tega obveznega navodila.

J. PRIJAVA ABORTUSOV IN PREISKAJE

XXIX.

(abortusi)

- a) Za izvajanje 36. člena Odredbe se za abortus šteje, če se je brejost prekinila:
 - pri kopitarjih: med 45. in 300. dnevom brejosti;
 - pri govedu: med 40. in 260. dnevom brejosti;
 - pri drobnici: med 30. in 140. dnevom brejosti;
 - pri prašičih: med 28. in 112. dnevom brejosti.
- b) Imetnik živali mora v roku 24 ur po tem, ko je opazil abortus, to prijaviti veterinarski organizaciji po telefonu ali preko obrazca »Prijava abortusa pri živalih«, ki je dostopen na spletni strani Uprave, in ga poslati po elektronski pošti ali osebno dostaviti na veterinarsko organizacijo.
- c) Če imetnik živali prijavi abortus preko telefona, obrazec »Prijava abortusa pri živalih« izpolni veterinarska organizacija.
- d) V primeru, da imetnik živali v zvezi z abortusom pokliče VHS, mora le-ta informacijo o prijavljenem abortusu posredovati pristojni veterinarski organizaciji, ki izpolni obrazec »Prijava abortusa pri živalih«.

- e) Po prijavi abortusa iz druge točke tega poglavja, veterinar v EPI kreira zapisnik o odvzemu vzorcev (ZOVT) glede na vrsto živali, pri kateri je bil abortus prijavljen:
- »Odredba GOVEDO - ABORTUS – 2024«;
 - »Odredba DROBNICA - ABORTUS – 2024«;
 - »Odredba KOPITARJI - ABORTUS – 2024«;
 - »Odredba PRAŠIČI - ABORTUS – 2024«.
- f) Ob kreiranju ZOVT veterinar v opombe vpiše, kdo je prijavil abortus (imetnik, VHS,...) ter datum prijave abortusa.
- g) Veterinar mora vzorce abortiranega materiala odvzeti čimprej po prijavi abortusa, praviloma v 24 urah.
- h) V primeru, da je abortirani material neustrezen za preiskavo (močno kontaminiran) oziroma ga ni več mogoče pridobiti, odvzame veterinar vaginalni bris oziroma kri (brez dodatka antikoagulanta) živali, ki je abortirala (če lahko z gotovostjo ugotovi, katera žival je abortirala). Vaginalni bris se odvzame iz dorzalnega vaginalnega svoda v bližini materničnega vratu ali pa iz materničnega vratu.
- i) Na ZOVT se v polje ID živali vpiše ID tiste živali, ki je abortirala.
- j) Če je bil abortus javljen v čredi živali, kjer ni mogoče določiti, katera žival je abortirala, se v ZOVT kot ID živali vpiše »ABORTUS«.
- k) Ne glede na četrto točko tega poglavja v primeru, ko VHS odpelje abortiran material oziroma plod z gospodarstva, kreira ZOVT in opravi vzorčenje abortiranega materiala NVI. O tem NVI obvesti pristojno veterinarsko organizacijo, ki za odvzem vaginalnega brisa živali, če je to potrebno v skladu z osmo točko tega poglavja, v EPI kreira nov ZOVT.
- l) Laboratorijske preiskave na boleznih iz 36. člena Odredbe opravi NVI:
- a) pri abortusu enoprstih kopitarjev:
 - kužni arteritis kopitarjev: RT-PCR (SOP 428), VNT (SOP 362);
 - konjski rinopneumonitis – virusno zvržavanje kobil: PCR v realnem času (SOP 504);
 - b) pri abortusu krav:
 - bruceloza, če se sumi, da je lahko abortus posledica bruceloze: PCR v realnem času (SOP 431), Rose Bengal (SOP 74), RVK (SOP 477);
 - BVD: RT-qPCR BVD (SOP 465), ELISA BVD (SOP 246);
 - drugi povzročitelji abortusov (Dokazovanje povzročiteljev abortusov z metodo PCR v realnem času (UPA));
 - c) pri abortusu ovc/koz:
 - bruceloza: PCR v realnem času (SOP 431), Rose Bengal (SOP 74), RVK (SOP 477);
 - č) pri abortusu svinj:
 - afriška prašičja kuga: APK PCR v realnem času (SOP 490), ELISA APK (SOP 308);
 - klasična prašičja kuga: KPK RT-PCR v realnem času (SOP 370), ELISA KPK (SOP 230);
 - bolezen Aujeszkega: qPCR (SOP 493), ELISA BA gB (SOP 311).

Vida Znoj
v. d. generalnega direktorja

V vednost:

- NVI;
- Veterinarska zbornica – Sekcija zasebnih veterinarjev praktikov;
- Območna združenja upravljavcev lovišč in upravljavci lovišč s posebnim namenom;
- Izvajalci nalog zatočišč za živali prosto živečih vrst;
- Izvajalci vzorčenja netopirjev;
- Območni uradi Uprave;
- Arhiv, tu.

PRILOGE:

PRILOGA 1: Seznam rej, ki so v postopku eradikacije (NI ZA OBJAVO)

PRILOGA 2: Seznam vzrejališč in vzrejnih oziroma selekcijskih čebelnjakov za preiskave iz 26. člena Odredbe (NI ZA OBJAVO)

PRILOGA 3: [Postopek v primeru ugotovitve seroloških reaktorjev na enzootsko govejo levkozo \(EGL\) v okviru preiskav iz 12. člena Odredbe](#)

PRILOGA 4: [Postopek v primeru ugotovitve seroloških reaktorjev na slinavko in parkljevko \(SIP\) v okviru preiskav iz 13. člena Odredbe](#)

PRILOGA 5: [Postopek v primeru ugotovitve seroloških reaktorjev na brucelozo v okviru preiskav iz prve alineje 14. člena Odredbe](#)

PRILOGA 6: [Postopek v primeru ugotovitve seroloških reaktorjev na virus bolezni Aujezškega \(VBA\) v okviru preiskav iz 19. člena Odredbe](#)

PRILOGA 7: [Postopek v primeru ugotovitve seroloških reaktorjev na afriško prašičjo kugo \(APK\) v okviru preiskav iz 30. člena Odredbe](#)

PRILOGA 8: [Postopek v primeru ugotovitve serološko pozitivnega rezultata na BT v okviru preiskav iz druge alineje 35. člena Odredbe](#)

Priloga 3: Postopek v primeru ugotovitve seroloških reaktorjev na enzootsko govejo levkozo (EGL) v okviru preiskav iz 12. člena Odredbe

1. Postopek v primeru ugotovitve seroloških reaktorjev (sumljiv ali pozitiven) na EGL v okviru preiskav iz 12. člena Odredbe je določen v skladu s:
 - Pravilnikom o boleznih živali (Uradni list RS, št. 81/07 in 24/10) (Pravilnik BŽ) ter
 - Pravilnikom o ukrepih za ugotavljanje, preprečevanje in zatiranje bolezni enzootske goveje levkoze (Leucosis enzootica bovis) (Uradni list RS, št. 91/05 in 13/06) (Pravilnik EGL).
2. Za ugotavljanje prisotnosti protiteles proti EGL v skladu z 12. členom Odredbe se kot presejalna metoda uporablja test ELISA EGL (NVI SOP 235).
3. Če je rezultat presejalnega testa ELISA sumljiv ali pozitiven, se opravi ponoven odvzem vzorcev. Pri ponovnem odvzemu vzorcev se odzameta dva vzorca krvi – ena navadna epruveta krvi za dokazovanje prisotnosti protiteles proti EGL s testom ELISA EGL in ena epruveta krvi z dodanim antikoagulantom (EDTA) za dokazovanje prisotnosti virusne nukleinske kisline s testom PCR v realnem času (NVI SOP 410). Če rezultati teh testov niso negativni, NVI o rezultatu takoj obvesti GU in pristojni OU Uprave.
4. Uradni veterinar po obvestilu uvede ukrepe v skladu z 9. členom Pravilnika BŽ in 3. členom Pravilnika EGL.

Priloga 4: Postopek v primeru ugotovitve seroloških reaktorjev na slinavko in parkljevko (SIP) v okviru preiskav iz 13. člena Odredbe

1. Postopek v primeru ugotovitve seroloških reaktorjev (sumljiv ali pozitiven) na SIP v okviru preiskav iz 13. člena Odredbe je določen v skladu s:
 - Pravilnikom o boleznih živali (Uradni list RS, št. 81/07 in 24/10) (Pravilnik BŽ) ter
 - Pravilnik o ukrepih za ugotavljanje, preprečevanje in zatiranje slinavke in parkljevke (Uradni list RS, št. 75/05 in 31/07) (Pravilnik SIP).
2. Za ugotavljanje prisotnosti protiteles proti SIP v skladu s 13. členom Odredbe se kot presejalna metoda uporablja test ELISA SIP (NVI SOP 401). Če je rezultat prvega testa ELISA pozitiven (NVI SOP 401), se na istem vzorcu opravi še drugi test ELISA (NVI SOP 500).
3. Če je rezultat potrditvenega testa ELISA (NVI SOP 500) sumljiv ali pozitiven, se opravi ponoven odvzem vzorcev. Pri ponovnem odvzemu vzorcev se odzame dva vzorca krvi – ena navadna epruveta krvi za dokazovanje prisotnosti protiteles proti SIP s testom ELISA SIP (NVI SOP 500) in ena epruveta krvi z dodanim antikoagulantom (EDTA) za dokazovanje prisotnosti virusne nukleinske kisline s testom RT-PCR v realnem času (NVI SOP 371). Če rezultati teh testov niso negativni, NVI o rezultatu takoj obvesti GU in pristojni OU Uprave.
4. Uradni veterinar po obvestilu uvede ukrepe v skladu z 9. členom Pravilnika BŽ in 4. členom Pravilnika SIP.

Priloga 5: Postopek v primeru ugotovitve seroloških reaktorjev na brucelozo v okviru preiskav iz prve alineje 14. člena Odredbe

1. Postopek v primeru ugotovitve seroloških reaktorjev (sumljiv ali pozitiven) na brucelozo v okviru preiskav iz 14. člena Odredbe je določen v skladu s:
 - Pravilnikom o boleznih živali (Uradni list RS, št. 81/07 in 24/10) (Pravilnik BŽ) ter
 - Pravilnikom o ukrepih za ugotavljanje, preprečevanje in zatiranje bruceloze pri govedu (Brucellosis) (Uradni list RS, št. 91/05 in 13/06) (Pravilnik Bru).
2. Za ugotavljanje prisotnosti protiteles proti brucelozni v skladu s 14. členom Odredbe se kot presejalna metoda na hlevskem vzorcu mleka uporablja test ELISA (NVI SOP 494).
3. Če je rezultat testa ELISA na hlevskem vzorcu mleka sumljiv, se ponovno odvzame in preišče hlevski vzorec mleka (NVI SOP 494). V ta namen veterinar v EPI kreira zapisnik z namenom »DRUGO - nadaljevanje vzorčenja«. V opombe mora vpisati št. predhodnega EPI zapisnika. Če rezultat ni negativen, se postopa kot v 4. točki te priloge.
4. Če je rezultat prvega testa ELISA na hlevskem vzorcu pozitiven ali rezultat ponovnega testa ELISA na hlevskem vzorcu iz prejšnje točke ni negativen, se odvzame kri vsem živalim v reji, starejšim od 24 mesecev, razen bikom, namenjenim za zakol. Vzorce krvi se pregleda z metodo RB (NVI SOP 74). Če je rezultat metode RB pozitiven, se opravi potrditveni test RVK (NVI SOP 477). Če rezultat testa RVK ni negativen, NVI takoj obvesti GU in pristojni OU Uprave. Uradni veterinar po obvestilu uvede ukrepe v skladu s 5. členom Pravilnika Bru.

Priloga 6: Postopek v primeru ugotovitve seroloških reaktorjev na virus bolezni Aujeszkega (VBA) v okviru preiskav iz 19. člena Odredbe

1. Postopek v primeru ugotovitve seroloških reaktorjev (sumljiv ali pozitiven) na VBA v okviru preiskav iz 19. člena Odredbe je določen v skladu s:
 - Pravilnikom o boleznih živali (Uradni list RS, št. 81/07 in 24/10) (Pravilnik BŽ) ter
 - Pravilnikom o ukrepih za ugotavljanje, preprečevanje in zatiranje bolezni Aujeszkega (Morbus Aujeszky) (Uradni list RS, št. 91/05 in 13/06) (Pravilnik BA).
2. Za ugotavljanje prisotnosti protiteles proti VBA v skladu z 19. členom Odredbe se kot presejalna metoda uporablja test ELISA BA (gB) (NVI SOP 311) za dokazovanje prisotnosti protiteles proti glikoproteinu B virusa BA.
3. Če je rezultat presejalnega testa ELISA sumljiv ali pozitiven, se na istem vzorcu opravi še preiskava s testom ELISA BA (gE) za dokazovanje prisotnosti protiteles proti glikoproteinu E virusa BA (NVI SOP 452). Če rezultat tega testa ni negativen, NVI o rezultatu takoj obvesti GU in pristojni OU Uprave.
4. Uradni veterinar po obvestilu uvede ukrepe v skladu z 9. členom Pravilnika BŽ in 3. členom Pravilnika BA.

Priloga 7: Postopek v primeru ugotovitve seroloških reaktorjev na afriško prašičjo kugo (APK) v okviru preiskav iz 30. člena Odredbe

1. Postopek v primeru ugotovitve seroloških reaktorjev (sumljiv ali pozitiven) na APK v okviru preiskav iz 30. člena Odredbe je določen v skladu s:
 - Pravilnikom BŽ in
 - Pravilnikom o ukrepih za ugotavljanje, preprečevanje in zatiranje afriške prašičje kuge (Uradni list RS, št. 136/06 in 42/10) (Pravilnik APK).
2. Za ugotavljanje prisotnosti protiteles proti APK v skladu s 30. členom Odredbe se kot presejalna metoda uporabi test ELISA APK (NVI SOP 308) za dokazovanje prisotnosti protiteles proti virusu APK.
3. Če rezultat presejalnega testa ELISA ni negativen, se na istem vzorcu opravi še preiskava imunoperoksidazni test za dokazovanje prisotnosti protiteles proti virusu APK (NVI SOP 369). Če rezultat tega testa ni negativen, NVI o rezultatu takoj obvesti GU Uprave.

Priloga 8: Postopek v primeru ugotovitve seroloških reaktorjev na BT v okviru preiskav iz prvega odstavka 35. člena Odredbe

1. V skladu z mnenjem EU-RL za BT je postopek naslednji:
 - a) če je rezultat prvega testa ELISA pozitiven (NVI SOP 364), se na istem vzorcu opravi še drugi test ELISA (drugi tip) (NVI SOP 365);
 - b) če je rezultat drugega testa negativen, se žival smatra za negativno;
 - c) če rezultat drugega testa ni negativen, uradni veterinar v reji opravi epizootiološko poizvedbo, da bi se ugotovilo ali je bila žival cepljena proti BT; če je bila žival dokazano cepljena, se nadaljnji ukrepi ne izvajajo;
 - č) če podatkov o cepljenju živali ni, se izvedejo postopki iz 2. točke te priloge.

2. Postopki ob ponovnem odvzemu vzorcev za laboratorijsko diagnostiko BT

Uradni veterinar OU Uprave mora izdati odločbo v skladu z 9. členom Pravilnika BŽ:

- a) odvzem vzorcev za nadaljnje preiskave: odvzame se **ena** epruveta krvi z dodatkom EDTA za molekularno diagnostiko (RT-qPCR; (NVI SOP 339); v EPI mora veterinar pri kreiranju zapisnika **obvezno uporabiti namen: ODLOČBA - PONOVNI ODVZEM**, kjer se navede tudi številka predhodnega EPI zapisnika in številka odločbe;
 - b) klinični pregled živali v skladu z navodilom NVI;
 - c) omejitev premikov za posamezno žival ali za vse, odvisno od števila pozitivnih reaktorjev v čredi.
- Če so rezultati ponovnega odvzema negativni (RT-qPCR negativno), se ukrepi odpravijo.
3. Če se na podlagi kliničnega pregleda ali pozitivnih rezultatov laboratorijskih preiskav postavi sum na BT, je treba v skladu s pravilnikom BŽ, sum takoj, na predpisan način javiti na GU Uprave.